

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/181/2015
Identifikačné číslo spisu:	2311213416
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2311213416.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ H. P. a 2/ G. P., oboch bývajúcich v W., zastúpených JUDr. Máriou Gálovou, advokátkou v Sládkovičove, Hviezdoslavova č. 510, proti žalovaným 1/ H. F. a 2/ Z. F., obom bývajúcim v W., zastúpeným JUDr. Vladimírom Vágóom, advokátom v Galante, Bratislavská č. 47/59, o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 8 C 192/2011, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 5. novembra 2014 sp. zn. 11 Co 327/2013, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 5. novembra 2014 sp. zn. 11 Co 327/2013 ako aj uznesenie Krajského súdu v Trnave zo 4. decembra 2014 sp. zn. 11 Co 327/2013 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Galanta rozsudkom z 30. mája 2013 č. k. 8 C 192/2011-193 určil, že H. P., rod. P., nar. XX.XX.XXXX a G. P., rod. R., nar. X.X.XXXX, obaja bytom W. sú bezpodielovými spoluvlastníkmi parc. č. 407/47 - zast. plochy a nádvoria o výmere 103 m² a parc. č. 407/16 - zast. plochy a nádvoria o výmere 300 m², evidovaných Správou katastra T. na LV č. XXXX, kat. úz. W.. Zároveň rozhodol, že titulom náhrady trov konania sú žalovaní povinní zaplatiť žalobcom 99,50 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Z odôvodnenia rozsudku vyplynulo, že žalobcovia sa domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností parc. č. XXX/XX a č. XXX/XX. Právne súd prvého stupňa vec posúdil podľa ust. § 130, § 134 Občianskeho zákonníka. Matka žalovanej 2/ nadobudla vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe osvedčenia o vydržaní vydaného notárom. Žalobcovia právnymi argumentami spochybňovali takto nadobudnuté vlastníctvo. Osvedčenie notára má povahu listiny, nie právneho aktu vydaného štátnym orgánom. Ak neboli splnené podmienky pre vydanie osvedčenia jeho vydaním sa nedostatok týchto podmienok nekonvaliduje. Osoba spochybňujúca oprávnenosť takéhoto osvedčenia, ak preukáže naliehavý právny záujem, že podmienky pre jeho vydanie splnené neboli môže sa domáhať na súde, aby vyslovil, že toto osvedčenie je právne neúčinné. Súd prvého stupňa skonštatoval, že žalobcovia majú na tomto spore právny záujem ak navrhujú určenie svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, pretože na požadovanom určení je vždy naliehavý právny

záujem. Po vydržaní nehnuteľnosti, ktorá je premetom sporu došlo k prevodu nehnuteľností na žalovaných, čiže po vydržaní došlo k ďalšej právnej zmene. Zákonodarca s účinnosťou od 1.1.2002 vsunul zákonom č. 255/2001 Z.z do katastrálneho zákona nové znenie § 34 ods. 2, ktoré ustanovenie má riešiť postup správneho orgánu pri zápise záznamovej listiny, ktorou je rozsudok súdu o neplatnosti právneho úkonu a zároveň rozsudok súdu o určení vlastníctva absentuje. V takomto prípade ak toto právo bolo následne dotknuté zmenou treba súdom určiť, komu patrí vlastnícke právo. V spise sp. zn. N 424/2008, je LV na parcelu č. XXX/X - záhrady o výmere 609 m² kat. úz. W.. Ako podielová spoluvlastníčka je tam uvedená G. P., rod. H. v podiele 2/28 a 2/14. G. P., rod. H. je matkou žalobcu 1/ H. P.. Čestné vyhlásenie o súhlase s vydržaním parciel neučinila podielová spoluvlastníčka G. P., ale jej vnučka P. U.. V čase účinenia čestného prehlásenia bola už G. - M. P. mŕtva. Keď sa vlastníctvo nadobúda smrťou poručiteľa, tak žalobca 1/ H. P. už bol podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalobca 1/ mal v podielovom spoluvlastníctve po svojej matke nehnuteľnosť, ktorá je predmetom sporu a matka žalobcu za svojho života bola tiež podielovou spoluvlastníčkou tejto nehnuteľnosti. Z dokazovania bolo teda preukázané, že potomkovia J. J. a H. J. si reálne rozdelili pozemky a tieto v dobrej viere užívali s tým, že im vlastnícky patria. Zo strany žalobcov došlo k vydržaniu vlastníctva na nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom sporu s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČSR v Brne 911/32 (podľa jeho právnej vety v dlhotrvajúcom stave držby a užívania nehnuteľností písaných v pozemkovej knihe sa mená spoluvlastníkov vydaných v podieloch, podľa ktorého určiti spoluvlastníci určité časti z týchto nehnuteľností majú vo výlučnej držbe a v užívaní treba spatrovať dohodu strán o deľbe, poprípade o zámene týchto nehnuteľností nielen čo do držby, ale aj čo do vlastníckeho práva; takáto dohoda totiž môže byť uzavretá aj mlčky. Na neplatnosť takejto dohody nemá vplyv ani okolnosť, že niektoré časti nehnuteľnosti má v spoločnej držbe viac spoluvlastníkov, iné časti jednotliví spoluvlastníci vo výlučnej držbe. Toto akceptoval aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí 1Cz/1/85, 1Cz/81/86. V podstate ide o deľbu medzi spoluvlastníkmi a pokiaľ sú splnené podmienky vydržania takto rozdeleného spoluvlastníctva, môže tieto skutočnosti osvedčiť v nesporovom konaní aj notár. Čo sa týka Z. P. a jej vyhlásenia o vydržaní je nutné uviesť, že podmienky pre vydržanie splnené neboli. Z. P. mala vyhlásiť, že splnila podmienky vydržania, mala uviesť okolnosti odôvodňujúce začatie oprávnenej držby a nepretržitosť držby. Z. P. teda vydržala nehnuteľnosť, ktorú v držbe nemala. Takéto vydržanie je v rozpore so zákonom. Z. P. k svojmu vyhláseniu mala doložiť vyjadrenia osôb, ktorým posledný zápis v katastri nehnuteľností preukazuje vlastníctvo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu alebo ich právnych nástupcov ak sú tieto osoby známe, že nemajú k vzniku vlastníckeho práva výhrady. Keďže G. - M. P. bola mŕtva, čestné prehlásenie mal urobiť žalobca 1/ ako jej syn, čo však učené nebolo. Súd si ako predbežnú otázku vyriešil účinnosť, resp. neúčinnosť vydržania Z. P. a dospel k záveru, že čo sa týka nehnuteľností, ktoré sú predmetom tohto sporu, tak Z. P. tieto nevydržala. Naopak, čo sa týka žalobcov, títo vydržali vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam a preto súd rozhodol, že sú ich vlastníkmi. O práve na náhradu trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., priznal žalobcom náhradu trov konania, ktoré spočívajú v súdnom poplatku.

Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Trnave rozsudkom z 5. novembra 2014

č. k. 11 Co 327/2013-252 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Vyslovil, že o náhrade trov tohto konania rozhodne do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia. V odôvodnení uviedol, že z kúpnej zmluvy, ktorou žalobcovia kúpili rodinný dom v roku 1986 vyplýva, že predmetom kúpnej zmluvy bol iba rodinný dom. Táto skutočnosť vyplýva aj z dotazníka a čestného vyhlásenia vyplneného k zmluve, v ktorom je uvedené, že prevádzanou nehnuteľnosťou je iba dom, kde pri cene je uvedená cena s pozemkom 43 720 Kčs a cena domu 40 610 Kčs, ktorá cena je uvedená aj v kúpnej zmluve. Žalobcovia 1/, 2/ podpísali uvedenú kúpnu zmluvu dobrovoľne, slobodne, vlastnoručne a tiež aj dotazník, ktorý bol súčasťou registrácie kúpnej zmluvy, v čase podpísania boli spôsobilí na právne úkony vo veku 30 a 33 r., takže v mladom, produktívnom veku. Odvolací súd má za to, že pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na tieto okolnosti a povahu veci od žalobcov očakávať museli mať vedomosť o tom, čo v zmluve podpisujú, že kupujú len rodinný dom. Navyše žalobca 1/ na odvolacom pojednávaní uviedol, že kto dom postavil nevie, dom kúpil hlavne preto, že rodičovský dom mal okná do dvora tohto rodinného domu a nechceli, aby sa tam nasťahovali nejakí cudzí ľudia tak sa rozhodli, že rodinný dom kúpia. Keď dom kupoval pozemok pri dome a okolo domu už bol oplotený nízkym plotom,

ktorý on len zvýšil. Keď dom kupoval nekúpil aj pozemok, pretože bol nevysporiadaný a navyše matka žalovanej 2/ mu vravela, že sú rodina, na čo by zbytočne dávali nehnuteľnosti vymieriavať, že nech užíva nehnuteľnosti tak ako sú oplotené s tým, že mu povedala, že môže si vzadu posunúť plot, ale o 2 - 3 m, aby mal väčší dvor. Žalobkyňa 2/ potvrdila, že dom kupovali z dôvodu, aby rodičia nedostali cudzích susedov, ona si myslela, že kúpili aj dvor, kúpnu zmluvu, keď podpisovali bolo to naráchlo, ona ju nečítala. To, že nekúpili aj dvor sa dozvedeli až vtedy, keď žalovaní chceli začať stavať na konci ich dvora autoškolu. Odvolací súd z týchto skutočností uzavrel, že žalobcovia 1/, 2/ pri kúpe rodinného domu mali vedomosť, že kupujú len rodinný dom bez pozemkov a navyše v konaní nepreukázali, že by predmetnú parc. č. XXX/XX a č. XXX/XX pred rokom 1986 užívali výlučne ich právni predchodcovia a navyše z listinných dôkazov a to z výkazu plôch z roku 1948 vyplynulo, že parc. č. XXX/X záhrada podľa starého stavu patrila J. H., J. U., H. P., J. H., J., O. H., J. H. a podľa nového stavu mala parcela s č. s. XXX/X pripadnúť H. J., právnenému predchodcovi žalovaných. Taktiež podľa geometrického plánu z roku 1979 parcela č. XXX/XX. ako novovzniknutá (z parciel č. XXX/X, 8, 9) mala patriť H. J.. Keďže žalobcovia nepreukázali splnenie jednej z podmienok vydržania a to dobromyseľnosť držby, nemohli vlastnícke právo k sporným parcelám vydržať, preto sa odvolací súd nezaoberal notárskou zápisnicou o osvedčení vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam Z. P. (N/424/2008, NZ/52119/2008), keďže nebolo potrebné túto otázku riešiť ako predbežnú. Vzhľadom k uvedenému preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. zmenil a návrh žalobcov 1/, 2/ ako nedôvodný zamietol, keďže títo nepreukázali splnenie podmienok vydržania. O náhrade trov tohto konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1, 2 a § 151 ods. 3 O.s.p. tak, že o týchto rozhodne do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením.

Krajský súd v Trnave uznesením zo 4. decembra 2014 sp. zn. 11 Co 327/2013 rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, že žalobcov 1/ a 2/ zaviazal zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania v sume 556,25 € titulom trov právneho zastúpenia k rukám právneho zástupcu žalovaných 1/ a 2/ JUDr. Vladimíra Vágó do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podali s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie žalobcovia, ktorí ho navrhovali zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodňovali tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), pretože sa odvolací súd nevysporiadal s námietkami žalobcov voči „odvolaniu“ žalovaných zo 17. júna 2013, keď tvrdili že predmetné odvolanie neobsahuje náležitosti odvolania uvedené v § 205 O.s.p. Podľa názoru žalobcov podanie žalovaných označené ako „bližšie zdôvodnenie odvolania“ doručené súdu prvého stupňa až 26. júna 2013 by mohlo byť považované za doplnenie odvolania iba vtedy, ak by podanie doručené súdu prvého stupňa 17. júna 2013 spĺňalo predpísané náležitosti. Z posúdenia obsahu podania žalovaných označené ako „bližšie zdôvodnenie odvolania“ treba vyvodiť, že ide o „odvolanie“, ktoré bolo podané po lehote a na podanie odvolania. Ďalej žalobcovia tvrdili, že v odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa odvolací súd vôbec nezaoberal s právne relevantnou námietkou o existencii (neexistencii) vlastníckeho práva právnej predchodkyne žalovaných Z. P. k sporným nehnuteľnostiam. Napokon dovolatelia namietali, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) keď ustálil, že žalobcovia nepreukázali splnenie jednej z podmienok vydržania, a to dobromyseľnosť držby. Žalobcovia v dovolaní tvrdili, že splnili zákonné podmienky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním k roku 1996.

Žalovaní vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcov navrhli dovolanie žalobcov ako bezdôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol

zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerané ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Podľa § 123 O.s.p. účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka, výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 129 ods. 1 O.s.p. dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie.

Podľa § 213 ods. 3 O.s.p. ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu (samosudca) na pojednávaní (pokiaľ ho nariadi) listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah (§ 129 ods. 1). Oznámenie obsahu listiny sa uskutočňuje v prípade, ak by obsiahlosť údajov zachytených v listine vyžadovala neprimerane dlhý čas na vykonanie dôkazov pri čítaní listiny, resp. ak to vo vzťahu k dokazovaným skutočnostiam postačuje. Spôsob vykonania dôkazu listinou musí vyplývať zo zápisnice o pojednávaní. Listinu je potrebné predložiť účastníkovi, aby sa mohli vyjadriť k jej pravosti, prípadne namietat iné dôležité skutočnosti. Vyjadrenia účastníkov súd musí zaznamenať v zápisnici o pojednávaní. V občianskom súdnom konaní má účastník nielen procesné právo (zároveň povinnosť) označiť dôkazné prostriedky na preukázanie ním tvrdených skutočností (viď § 101 ods. 1 O.s.p. a § 120 ods. 1 O.s.p.), ale tiež právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (viď § 123 O.s.p.). Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu bezprostredne vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Vyjadrenie k vykonanému dôkazu je jedným z podkladov, na základe ktorých súd pri rozhodovaní vo veci samej hodnotí dôkazy. Právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s možnosťou účastníkov na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 3), pretože obsah a účel týchto procesných práv účastníka je rozdielny. Procesnú možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu (napr. z hľadiska vierohodnosti svedka a jeho vzťahu k prejednávanej veci, pravosti a správnosti listiny, osoby a odbornej spôsobilosti znalca, vecnej správnosti postupu súdu pri vykonávaní ohliadky a pod.) musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania. Naopak procesnú možnosť zhrnúť návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu k právnej stránke veci je súd v zmysle § 118 ods. 3 O.s.p. povinný vytvoriť účastníkovi až na záver pojednávania („v záverečnej reči“ môžu účastníci zhrnúť svoje návrhy, vyjadrujú svoj názor na vykonané dokazovanie z hľadiska jeho úplnosti, zákonnosti, môžu v nej tiež vyjadriť svoj názor, z akých skutkových a právnych záverov by mal súd

vychádzať a ako by mal vec po právnej stránke posúdiť).

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd na pojednávaní dňa 15. októbra 2014 (č. l. 242 spisu) oboznámil obsah viacerých listín, a to najmä návrhu, LV č. XXXX z roku 2005, z roku 2011, LV č. XXX, kúpnu zmluvu z 26. júla 1986 - spis ŠN Galanta RI550/86, PKV č. 1146, spis N 424/2008 notára JUDr. Kovácsa, fotodokumentáciu, geometrický plán. Z označených častí spisu ale nevyplýva, že by odvolací súd dôkazy listinou vykonával tak, ako to uvádza ustanovenie § 129 ods. 1 O.s.p. a že na pojednávaniach po vykonaní dokazovania vytvoril žalobcom procesnú možnosť vyjadriť sa k jednotlivým vykonaným dôkazom v zmysle § 123 O.s.p.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že odvolací súd si nezačal rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K tejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď by nebola uplatnila ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu z 5. novembra 2014 sp. zn. 11 Co 327/2013 a v súlade s ustanovením § 242 ods. 2 písm. b/ zrušil aj nadväzujúce rozhodnutie týkajúce sa trov konania a to uznesenie odvolacieho súdu zo 4. decembra 2014 sp. zn. 11 Co 327/2013 a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.). Uvedené uznesenie má totiž povahu závislého výroku v zmysle ustanovenia § 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a nebolo dôležité, že netvorí súčasť dovolaním napadnutého rozhodnutia (porovnaj R 73/2004).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.